

*Трофімчук Б.І., студент ОЕФ, 5 курсу,
спеціальність 8.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
науковий керівник — Гордієнко Л.П., асистент
кафедри обліку підприємницької діяльності*

ПЕРЕВАГИ-НЕДОЛІКИ МЕТОДІВ СПИСАННЯ ЗАПАСІВ НА ВИРОБНИЦТВО

У сучасних жорстких умовах конкурентної боротьби на ринках збуту продукції, виробники шукають способи зниження витрат і собівартості продукції підприємства. Одним із резервів зниження витрат є вибір правильного методу списання запасів на собівартість продукції, оскільки найважливішою і значною частиною активів підприємства є запаси.

Актуальність даної теми полягає в тому, що запаси займають особливе місце у складі майна та головні позиції у структурі витрат підприємств різних сфер діяльності. Навчитися правильно управляти виробничими витратами та формуванням собівартості продукції має стати пріоритетним завданням сучасних підприємств.

Згідно з П(с)БО № 9 «Запаси» при відпуску запасів у виробництво, з виробництва, продаж та іншому вибутті оцінка їх здійснюється за одним з таких методів:

- ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів;
- середньозваженої собівартості;
- собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО);
- нормативних затрат;
- ціни продажу.

Для всіх одиниць бухгалтерського обліку запасів, що мають однакове призначення та однакові умови використання, застосовується тільки один із наведених методів [1].

На підприємстві в наказі про облікову політику необхідно обрати метод списання товарно-матеріальних запасів, який впливатиме на певні фінансові категорії, які відображено на рис. 1.

собівартість продукції (робіт, послуг) у частині прямих матеріальних витрат і, як наслідок, формування фінансового результату і рентабельності

вартість оборотних активів у структурі балансу на кінець звітного періоду та, як наслідок, ліквідність і фінансову стійкість підприємства

Рис. 1 Вплив методу оцінки товарно-матеріальних цінностей на фінансовий результат

Від правильності вибору методу оцінки запасів залежить об'єктивність (реальність) даних про отриманий підприємством прибуток, оскільки неправильно вибраний метод списання в умовах збільшення або зменшення ринкових цін на ті чи ті запаси може призвести до завищення або заниження оподаткованого прибутку підприємств [3].

Метод виробництва запасів і напівфабрикатів залежить від виробничої галузі. Тому даний фактор також необхідно враховувати при виборі методу списання запасів на виробництво.

Підприємство при виборі методу має розуміти, що кожен з них має свої переваги та недоліки. Саме тому перед керівництвом постає завдання вибору доцільного методу, який би найбільше відповідав потребам підприємства: не завищував фінансових результатів діяльності та не занижував собівартості готової продукції і був би простим і легким у застосуванні. Розглянемо характеристики кожного із зазначених методів.

Метод ціни продажу характерний для підприємств роздрібної торгівлі й ґрунтується на застосуванні середнього проценту торгової націнки товарів

Переваги: даний метод є зручним для застосування саме в роздрібній торгівлі, тому що не потребує громіздких і детальних розрахунків.

Недоліки: у балансі відображається продажна вартість товарів за вирахуванням нереалізованої торгової націнки. Розрахована у такий спосіб величина досить приблизна і може відхилитися від реальної вартості товарів.

Метод нормативних затрат використовується на підприємствах з великим обсягом запасів і виробництва та полягає у застосуванні норм витрат на одиницю продукції (робіт, послуг), які встановлені підприємством.

Переваги: можливість поточного оперативного обліку витрат шляхом обліку відхилень від норм; охоплення нормативними калькуляціями значної частини витрат.

Недоліки: постійний перегляд норм використання запасів, праці, виробничих потужностей і діючих цін

Метод ідентифікованої собівартості передбачає ведення окремого обліку за кожним видом запасів.

Переваги: найточніший метод; його зручно використовувати на підприємствах, де є невелика кількість запасів або вартість запасів є дуже великою.

Недоліки: трудомісткість методу; у результаті використання цього методу однакові запаси обліковуються за різною вартістю, що не завжди зручно.

Метод середньозваженої собівартості полягає у визначенні середньої ціни запасів, які вибувають.

Переваги: при застосуванні цього методу чистий прибуток буде мати середнє значення, яке найбільш відповідає фактичному; метод полегшує роботу і не вимагає детального обліку руху за кожною одиницею товарів;

Недоліки: не приділяється увага останнім за часом цінам, а вони доречніші в оцінці доходу й при прийнятті управлінських рішень; використання даного методу інколи може дати досить великі відхилення, що призведе до помилкового відображення витрат у фінансовій звітності, а саме Балансі; в період підвищення цін метод призводить до того, що підприємства оголошують більший прибуток, ніж справедливий, у результаті чого сплачуються надлишкові кошти у вигляді податків

Метод собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО) ґрунтується на припущенні, що запаси, які були придбані першими, першими і вибувають у виробництві.

Переваги: метод простий у використанні та запобігає можливості маніпулювання прибутком; залишки невикористаних матеріалів відображаються в активі балансу за цінами, які максимально наближені до реальної ринкової вартості, на дату складання звітності; в період постійного зростання цін метод надає найвищий із можливих рівень чистого доходу.

Недоліки: метод призводить до заниження величини витрат, які списуються за закупівельними цінами на собівартість продукції, що реалізується; завищує фінансові результати; при застосуванні методу ФІФО завищується прибуток, і тому підприємства виплачують зайві кошти у вигляді податку на прибуток [2].

Метод ФІФО і метод середньозваженої собівартості є найпростішими у використанні, тому більшість підприємств України обирають саме ці методи.

Отже, при виборі методу оцінки запасів підприємству важливо проаналізувати галузь, у якій вони працюють, і обрати оптимальний метод, який буде найреальніше відображати результати діяльності. У випадку виконання всіх цих умов підприємство стане конкурентоспроможнішим не лише на ринку збуту, а й буде спроможне завойовувати інші ринки.

Література

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 9 «Запаси».
2. Фінансовий облік: Підручник / за ред. М.І. Бондаря, Л.Г. Ловінської. — К.: КНЕУ, 2012. — 553 с.

3. Гарасим П. М. Фінансовий, управлінський і податковий облік у господарських товариствах (ВАТ, ЗАТ, ТОВ, ПОП, ПАП) / Гарасим П. М., Журавель Г. П., Хомин П. Я. — Тернопіль, 2003. — 522 с.

Українець М.І., студент ОЕФ, 5 курсу, спеціальність 8.030509 «Облік та аудит», ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана», науковий керівник — Гордієнко Л.П., асистент кафедри обліку підприємницької діяльності

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ТА ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ НА ВИРОБНИЧОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

За сучасних ринкових умов розвитку української економіки виникає необхідність у пошуку нових оптимальних і раціональних підходів до організації і ведення бухгалтерського обліку. Ринкова економіка передбачає, що основною метою діяльності будь-якого підприємства є отримання прибутку.

Варто зазначити, що актуальність даного питання визначається тим, що процес обліку готової продукції та її реалізації на виробничому підприємстві має бути чітко налагодженим: підбір і налагодження контактів з контрагентами (як постачальниками, так і покупцями), у тому числі підготовка та підписання договорів постачання і реалізації продукції тощо.

На підприємстві, згідно з Наказом про облікову політику, встановлюються ключові аспекти (методи, способи і принципи) ведення бухгалтерського обліку готової продукції та формування фінансової звітності (методи вибуття запасів на виробництво, оцінювання собівартості готової продукції, класифікація витрат тощо).

Процес організації обліку готової продукції та її реалізації, можна умовно розділити на три етапи, на кожному з яких важливо визначити осіб, які відповідатимуть за виконання певних розподілених обов'язків, та осіб, які контролюватимуть їх виконання (рис. 1).

Ефективність організації обліку готової продукції та її реалізації на виробничому підприємстві має суттєвий вплив на життєздатність самого підприємства (ліквідність, платоспроможність тощо) та відтворення виробничого циклу.

Відповідно до П(С)БО 9 «Запаси», готова продукція є складовою запасів на підприємстві і визначається як та продукція, що